

Uppföljning av tidigare granskning avseende Säkerhetspolisens förstöring av material från tvångsmedelsanvändning enligt preventivlagen

1 SAMMANFATTNING

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har gjort en uppföljande granskning av hur Säkerhetspolisen verkställer beslut om förstöring i ärenden där hemliga tvångsmedel använts med stöd av lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott (preventivlagen). Granskningen har omfattat samtliga ärenden i vilka Säkerhetspolisen använt hemliga tvångsmedel med stöd av preventivlagen och där beslut om förstöring av upptagningar och uppteckningar (material) fattats under år 2013. Granskningen har även omfattat Säkerhetspolisens rutinbeskrivning i relevanta delar.

Nämnden konstaterar att det i förhållande till tidigare granskning har skett en påtaglig förkortning av tiden från beslut om förstöring till dess allt material är förstört.

2 BAKGRUND OCH OMFATTNING

I preventivlagen finns bestämmelser om att hemliga tvångsmedel får användas i syfte att förhindra vissa särskilt allvarliga brott inom framför allt Säkerhetspolisens verksamhetsområde. De hemliga tvångsmedel som får användas med stöd av preventivlagen är bl.a. hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig kameraövervakning.

Nämnden har i ett tidigare initiativärende bl.a. granskat hur Säkerhetspolisen verkställt beslut om förstöring av material från tvångsmedelsanvändning enligt preventivlagen under år 2011. Nämnden konstaterade då att Säkerhetspolisen i vissa fall dröjt med att verkställa beslut om förstöring. I hälften av de granskade ärendena tog det mellan en och fyra veckor från åklagarens beslut om förstöring till dess materialet hade förstörts. I övriga ärenden tog det längre tid och som längst, i ett fall, sju veckor. Säkerhetspolisen uppgav att ambitionen var att beslut om förstöring ska verkställas inom en vecka.

Säkerhetspolisen uppgav också att en ny rutin införts som innebar att en utpekad befattningshavare skulle ansvara för att beslut om förstöring verkställdes. Nämnden bedömde att de nya rutinerna uppfyllde de krav som kan ställas på verkställigheten av förstöringsbeslut. Nämnden uttalade att den hade för avsikt att följa upp att Säkerhetspolisen följer de nya rutinerna.¹

Mot denna bakgrund beslutade nämnden den 12 december 2013 om en uppföljande granskning av hur Säkerhetspolisens nya rutiner har dokumenterats samt om beslut om förstöring numera verkställs inom en vecka. Granskningen har avsett samtliga ärenden i vilka Säkerhetspolisen använt hemliga tvångsmedel med stöd av preventivlagen och där beslut om förstöring fattats under år 2013 samt Säkerhetspolisens rutinbeskrivning i tillämpliga delar. Säkerhetspolisen har även svarat på skriftliga frågor från nämndens kansli.

3 RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Enligt 1 § preventivlagen får tillstånd till tvångsmedelsanvändning meddelas om det med hänsyn till omständigheterna finns särskild anledning att anta att en person kommer att utöva brottslig verksamhet som innefattar vissa särskilt allvarliga brott som anges i en uttömmande uppräkningslista.

Av 12 och 13 §§ preventivlagen framgår följande. Om det vid användningen av hemliga tvångsmedel enligt preventivlagen kommer fram uppgifter om annan förestående brottslig verksamhet än den som tillståndet avser, får uppgifterna användas för att förhindra brott. Material ska i de delar de är av betydelse för att förhindra förestående brott, bevaras så länge det behövs för att förhindra brott. Om det har kommit fram uppgifter om brott, får uppgifterna användas för att utreda brottet endast om det är fråga om sådant brott som möjliggör tvångsmedelsanvändning enligt preventivlagen eller om ett straffbelagt försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott. I de delar materialet innehåller sådana uppgifter om brott som får användas för att utreda brott ska de bevaras till dess att förundersökningen har lagts ned eller avslutats eller, om åtal har väckts, målet har avgjorts slutligt. Materialet ska därefter förstöras.

I de granskade ärendena har Säkerhetspolisen ansvar för att verkställa åklagarens förstöringsbeslut. Även om det saknas uttryckliga bestämmelser om när beslut om förstöring ska verkställas har nämnden

¹ Se nämndens uttalande den 22 januari 2013 (dnr 104-2011).

tidigare uttalat att det ligger i sakens natur att ett sådant beslut ska verkställas så snart som möjligt.²

4 NÄMNDENS IAKTTAGELSER

Nämnden har granskat den rutinbeskrivning för handläggning av hemliga tvångsmedel som Säkerhetspolisen beslutat i januari 2013. Rutinbeskrivningen är i relevanta delar utformad som en detaljerad checklista som i korthet innebär följande. Utpekade befattningshavare ska efter åklagarens beslut om förstöring gå igenom vilket material som finns i ett ärende och ansvara för att detta förstörs på servrar och andra lagringsmedia. Därefter intygas skriftligen till åklagaren att allt material har förstörts. Enligt rutinbeskrivningen ska förstöring ske så snart som möjligt.

Säkerhetspolisen har på frågor från nämndens kansli bl.a. uppgett följande. Säkerhetspolisen har tidigare haft en ambition om att åklagarens beslut om förstöring ska verkställas inom en vecka. Mot bakgrund av att det kan förekomma ärenden som leder till en omfattande materialhantering är det en rimligare ambition att material ska vara förstört senast två veckor efter att ett beslut om förstöring har inkommit till myndigheten.

Granskningen har visat att i 80 procent av ärendena har åklagarens beslut om förstöring verkställts inom en vecka. I övriga ärenden har verkställighet skett inom tre veckor.

5 NÄMNDENS BEDÖMNING

I de ärenden som nämnden granskade i sitt tidigare initiativärende förstördes material inte i något fall inom en vecka. I de nu granskade ärendena har förstöring skett inom en vecka i de allra flesta fallen. Nämnden konstaterar att det i förhållande till tidigare granskning har skett en påtaglig förkortning av tiden från beslut om förstöring till dess allt material är förstört.

Nämnden noterar att Säkerhetspolisens ambition numera är att allt material ska vara förstört senast två veckor efter att åklagarens beslut om förstöring har inkommit till myndigheten. Nämnden förutsätter dock att Säkerhetspolisen även i fortsättningen förstör material så fort som möjligt.

Sändlista:
Säkerhetspolisen

² Se nämndens uttalanden den 22 januari och 15 november 2013 (dnr 104-2011 och 36-2013).